

KURIER LITIEWSKI

W WILNIE DNIA 3. LUTEGO V. S. ROKU 1812

A U S T R Y I A

z Wiednia 11 stycznia

Dnia 11 Arcy-xiąże Palatyn podał, iak mówią, seymowi węgierskiemu arcy mocne pismo, w którym wyrażono: iż gdy prawo stanowienia systematu skarbowego należy do samego monarchy, iako króla węgierskiego, tudzież uskutecznienie onego, zaczym żadne uwagi ani sprzeciwienie się nieskłoni go do oddalenia się od tego, co było wyrzeczonym w patencie dnia 20 lutego 1811; z tego więc powodu, żąda od narodu węgierskiego, tak na rok bieżący iako i następny, 12tu milionów w biletach umarzających, ażeby tym sposobem uskutecznił powyższy plan skarbowy i zaradził nagłym potrzebom kraiu. Z resztą monarcha przychylił się zawsze do propozycji skarbowych, które mu naród uczyni, i zamieni je w prawo, skoro uyrzy w tym niezawodny ich pożytek.

Miedzy propozycjami finansowemi, uczynionemi przez seym węgier. Cesarzowi, ma się znajdować projekt wystawienia banku narodowego dla węgryńców opartego na kredycie wszystkich właścicieli dóbr ziemskich. Bilety banku tego mają być opłacane gotowizną za każdym najpierwszém wezwaniem i przeto niewieksza być może ilość wexlów wydanych nad tę masę gotowizny, iaka w banku znajdować się będzie. Jeżeliby Cesarz zgodził się na ten projekt, naród węgier. miał dać gwarancją na sto milionów ryńskich w rewersach wymienianych dziś dawne bankocetle.

Z powodu upadłego kredytu publicznego, powstały wielkie i rozmaite processa o wynagrodzenie strat na redukcji: mianowicie bardzo wiele stracili ci, którzy zakupili wielkie summy bankocetli, rozumiejąc że te znacznie podniosą się w ostatnim terminie wymiany na rewersa wykupne. Z powodu tegoż zamieszania w papierach publicznych zakazano oficerom wchodzić w szlubne związki, ażeby skarb publiczny nie był obciążany pensjami dla wdów pozostałych. Wszakże mimo tych i innych klęsk powszechnie wszystkich dotykających, są ludzie litościwi, którzy ostatkami zasilają cierpiących. Instytut ubogich po opędzeniu wszystkich wydatków jeszcze liczy w kassie 28,996 ryńskich. W Austrii w roku przeszłym liczono 25 domów miłosierdzia, a w tych utrzymywano 11,311 chorych z których tylko 1,220 umarło.

W Prezburgu stoi na załodze regiment gallicyjski; temi dniami przybył tam regiment niemiecki Xcia Wirtemberskiego. Mówią że Xcie Reus-Greiz obeymie komendę nad korpusem wojska, które zgromadzić się ma w Gallicyi.—W prowincyiach wojskowych i granicznych policzona ludność, okazała znaczną większość płci żeńskiej nad męską; wszakże nie jest taką, iakaby być powinna ze względu że regimenta gr. czynnie działały na przeszłych wojnach.

Słychać, iż dwór austr. dostarczy prowincyjom Illiryjskim zboża za kilka milionów franków, stosu-

wnie do umowy zawartej świeżo między dworami Wiedeńskim i Paryżkim. Dla tego, wszyscy poddani w Austrii, Czechach i Morawii, obowiązani zboże, siano i słomę dostawić do magazynów Cesarskich w naturze, a nie w pieniądzach, iak bywało w latach ostatnich. (z *Dzien. hamb.*)

Z W I A Z E K R E N S K I

s Carlsruhe 17 stycznia

Dnia 12 załoga Frankfurtska odebrała rozkaz wyruszenia w drogę, a zatym udać się ma do Gdańska. Mówią że na początku następującego miesiąca wyciągnie. Podobnież miał ruszyć drugi batalion w Fuldzie stojący. (z *gazety ryskiej.*)

Od brzegow Menu 21 stycznia

Z Nancy pod dniem 19 donoszą, że wszyscy piekarze, rzeźnicy i inni ludzie obozowi, którzy dawniej powołani zostali do korpusu obserwacyjnego nad Elbą, jutro d. 20 udadzą się do swojego przeznaczenia. Podług listów z Paryża, znajdujące się tam bataliony od 2go i 4go regimentu Szwajcarskiego mają udać się jeszcze w tym miesiącu do Wezel, gdzie połączą się z 2ma batalionami 3go regimentu z Nimegi. Podobnież 2 bataliony 1go regimentu z Bezancon mają pójść do niższego Renu. (*Zuschauer.*)

z Frankfortu 22 stycznia

Niedawno rząd nasz rozkazał tu formować gwardyją narodową; wczora wydał odezwę do obywateli ażeby wstrzymali się z umundurowaniem. Opłata gwardyakow zmniejszona od 5 ryńskich do 90 graycarow; a zaś opłata 100 ryńskich za uwolnienie od tej powinności zupełnie zniesiona. Podobnież żądają odmiany w uformowaniu korpusu pompierow; mianowicie co do uwolnienia tego korpusu od posługi wojennej, tym bardziey że miał wynosić głów 1189, iaka liczba osłabiłaby bardzo resztę gwardyi. (z *Berliń.*)

Ze Stutgardu 20 stycznia

Dochody królestwa wirtember. wynoszące w przeszłym roku 7 milionów ryńskich, tego roku mają być pomnożone do 8 mill. przeciwnie dług publiczny przed 40laty na 16 milionów rachowany urosł dziś do 40 mill. i jeszcze podnieść się może do 50 mill. Główną przyczyną pomnożonych długow są częste wojny, do których król wirtem. należał, a ztąd zbytne powiększenie wojska. Dziś zbrojna siła królestwa wirtem. składa się z leybgwardyi, z 21 batalionów piechoty, z 6 regimentow iazdy, co wynosi 20000. Kontingens, do którego król wirtem. obowiązany, wynosi 12000 ludzi.

s Kassel 25 stycznia

Wojsko westfalskie składa się z 2 regimentow kirysierow, z 2 reg. iazdy letkiej, z 8 reg. piechoty liniowej, z 1 rgm. artyleryi, 4 batalionow letkiej piechoty, z 6 kompanii weteranów i tyluż kompanii departamentowych oraz korpusu żandarmow.—Zbrojna siła Xstwa Bergu wynosi 4 regimenta piechoty, ieden iazdy, i ieden batalion artyleryi.—Podług listów

od brzegow morza Bałtyckiego, na rozkaz Imperatora Napoleona wojska francuzkie zaięły Pomeranią szwedzką.—*W Passau, Braunau Schaelingen* i w cytadeli *Wirtzburskiej*, przedawać zaczęli francuzi wszystkie swoje zapasy. (z *Berlińskiej*.)

z Lipska 22 stycznia

Studentom tutejszey akademii zabroniła zwierzchność wszelkich związkow sekretnych, iako przeciwnych duchowi rządu — Stanom Naumburg-Zeitz pozwolił król nasz zaciągnąć dług od 47600 talarow na opędzenie potrzeb publicznych.—Oprócz uchwalonego zasiłku na ostatnim seymie, król złożyć kazał nadzwyczajny podatek. (*Korr. hamb.*)

F R A N C Y J A

z Hamburga 18 stycznia

Kommissyia rządząca w 3 departamentach anzatyckich wezwiała do chorągwi młodzieńców zaiętych konskrypcyą roku 1811. Do dnia 3 lutego wszyscy popisowi stanąć powinni na miejscu przeznaczonem pod obawą całej srogości praw na nieposłusznych konskrypcyonistow. Ogłoszono też wyrok Imperatora dnia 3 stycznia 1811 nakazujący utworzyć kompanię odwodową ochotników w departamencie *Uyscia Elby*. Zaciągający się do tego korpusu zyskują dla swojej familii pewne względy w następnych konskrypcyach. Małoletni niemogą wchodzić do tego korpusu bez pozwolenia rodziców.

s. Paryża 25 stycznia.

Dnia 19 wydał Napoleon obszerny dekret we 36 artykułach obejmujący przepisy względem mundurowania wojsk fr. Szkoły wojenne Imperatorskie w S. Germain, S. Cyr, i la Fleche, w których uczą się kosztem publicznym dzieci rycerzow zasłużonych w oyczyźnie, wyrokiem Imperatora przeznaczone zostały do formowania officerow, 1sza do kawaleryi, 2ga do piechoty a 3cia do artyleryi. Wszakże młodzieńcom wolno przechodzić z iedney szkoły do 2giey, lecz nikt nie może przechodzić do wojska inney broni, oprócz tey, do iakiey przykładalsię. Kontyngens miasta Paryża dostarczyć się mający na skutek konskrypcyi z roku 1812 wynosi 990 ludzi.—W Moguncyi mają rozpocząć roboty koło budowy mostu na Renie, który w iak najprędszym czasie ma być skończony — Jeneralnym dyrektorem wszystkich cel w całym państwie mianowany JP. Ferrier. Na brzegach holl. znaleziono 49 weteranow wyrzuconych na ląd przez ministrow ang. liczba tych ludzi zebranych na różnych miejscach przechodzi 3000. (*Korr. hamb.*)

Królowa holl. Hortensya darowała na nowy rok królowi rzym. piękny wyłaczany wozek, i 2 baranki przez JP. Franconi wynuczone do pociągu. Wzajemnie król rzymski darował dwóm synom Hortensyi bogato ozdobne portrety Napoleona i Ludwiki. (*Zusch.*)

Monitor rządowy ogłosił wyrok Imperatora ieszcze dnia 18 paździer. 1811 w Amszterdamie podpisany, tworzący nową orderową ozdobę w następującej osnowie. Gdy order hol. *Jedności*, (*Union*) zgaszony został przez zmianę rządow tego kraju, iak zgasyły wszystkie inne ordery, które były w Piemoncie, Rzymie, Toskanii, Niderlandach i innych krajach przez ich przyłączenie do państwa fr. gdy wszakże zasługi w oyczyźnie ginąć niepowinny i owszem wszystkie dobre i obywatelskie czyny, chociażby mnie przeciwnie, zawsze cenię, gdy legion honorowy już obić nie może wszystkich dystyngwujących się, a order 3ch run złotych jest przeznaczony dla nadzwyczajnych zasług wojennych, z tych względow przedsięwzięliśmy ustanowić nowy order, tym bardziey, że rozciągnięte granice państwa naszego pomnożyły liczbę zasłużonych szczególniey w wydziale administracyi i sprawie-

dlowości; azatym ustanawiamy order imper. *Połączenia* (*Réunion*). Wielkim mistrzem iest Imperator fr. wielkich krzyżów iest 200, komandorow 1000, kawalerow 10000. W radzie tego orderu prezydnie Imperator, iego krwi Xiążę lub W. dygnitarz; do niey wchodzi kanclerz orderu i podskarbi oraz 7 wielkich krzyżow. Ozdobieni tym znakiem zaprzysięgają na wierność Imperatorowi i oyczyźnie. Xże Cadore był minister spraw zagr. mianowany kanclerzem, a Goes Dirland podskarhim. Na uposażenie tego orderu wyznaczył Imperator 50000 frankow dochodu.

B R Y T A N I I A W I E L K A

z Londynu 10 stycznia

Odpowiedzi lekarzow na podane im zapytania względem stanu choroby króla, na to się zgadzają, że król nie może obowiązkow władzy rządowej sprawować; iż zdrowie iego tak co do ciała iak umysłu nie iest gorsze od tego, w iakiem było d. 5 paździer. lecz że muięy iest podobieństwa, aby wyzdrowiał; że są iawne dowody, iż ma poięcie i pamięć; narescie, lubo nie zdaie się rzeczą podobną, przecież nie rozpaczają zupełnie, a to z tego względu, iż król choruię raczezy na pomieszanie aniżeli na utratę zmysłow. Lekarz Willis sam ieden odpowiedział ustnie i na piśmie, iż bardzo wątpi, aby król powrócił do zdrowia. Członki rady królowey układając doniesienie w tey mierze wyraziły tę uwagę, nie wymieniając lekarza, który ią uczynił. Po przeczytaniu tego doniesienia o zdaniu lekarzow w ich przytomności, co się zawsze dzieie przed podaniem go królowey, wszyscy ciekawie poglądali ieden na drugiego usiłując dociec, któryby lekarz rozpaczał. Wszakże niedowiedzieli się, i podpisali wszyscy toż doniesienie, z którym arcy-biskup kantuaryyski natychmiast pojechał do Windsor. Wkrótce potym lekarz Willis oświadczył lordowi *Ellenborough*, że chciałby pomyłkę swoją w iedney z sześciu odpowiedzi poprawić, to iest, że nie może, mówić, aby o wyzdrowieniu króla rozpaczał. Ale nie można już było uczynić poprawki w doniesieniu bo z niem arcy-biskup już odjechał; poczem żądał P. Willis, żeby się rada królowey zebrała do tego lorda, gdzie po wykonaney znowu przysiędze oświadczył Willis, iż nie zupełnie rozpacza o wyzdrowieniu króla, co zapisano w protokule tajney rady. Od kilku dni zaczął król okazywać przywiązanie do ochędostwa; kazał sobie zrobić nowe suknie, szczególniey lubi nosić błękitną.

Na pierwszej sessyi parlamentu dnia 7 b. m. wniósł w Izbie wyższej hrabia Statesbury projekt adresu. Powstał przeciw projektowi lord Grenville, upatrując w nim, że ministrowie postanowili utrzymać systemat zagrażający bezpieczeństwu Anglii.—Nie chcę tu mówić, rzekł, o rozrzutności, z iaką część ministrów szafuie zasiłkami krajowemi w krytyczney chwili, kiedyby ich iak nayszczędniey wypadało używać. Nie będę także mówił o polityce, przez którą chcąc ministrowie szkodzić nieprzyjacielowi, niszczą rękodzieła i handel krajowy. Nie wynurzę zdania moiego względem niszczącego systematu skarbowego, który przywiódł nas do przyymowania papierowych pieniędzy, i bank ang. umieścił w spółce z rządem, wspólnie tak kierowaney, że cała szkoda na rząd spada, a cały zysk przy banku zostaje. —W tenże prawie sposób mówił hrabia Liverpool.—Hrabia Grey oświadczył, że gotów dowieść, iako postępowanie ministrów nietylko nie iest pożytecznem dla kraju, ale nawet ściągnęło klęski tłoczące teraz Anglią.—Lord Holland zapowiedział, iż wnieście do Izby bardzo ważną rzecz, to iest, o pośrednictwie Anglii między Hiszpanią, a iey osadami w Ameryce. Minister mar-

grabia Wellesley odpowiedział: Jeżeli interessa tyca-
ce się osad hiszp. nie idą szybko, przypisać to należy
przeszkodom, iakich ciemnota, zastarzałe przesady, i
zamiłowane monopolium nie omieszkają nigdy sta-
wiać w dopełnieniu tego interessu.

Z morza bałtyckiego przychodzą naysmutniejsze
wiadomości. Jedni korsarze Gdańscy zabrali i do te-
go portu zaprowadzili 21 okrętów kupieckich. Dla
poznania dostatecznego wszystkich strat rząd nasz
pisał do ministra morskiego fr. ażeby raczył donieść
o wszystkich wypadkach na brzegach.—Spowodu zam-
kniętego handlu i klęsk morskich, w roku przeszłym
zbankrutowało 2557 domów. Te upadki nietylko
nieustają ale coraz bardziej pomnażają się. Porówna-
wszy na przykład miesiące października i listopada, o-
kazuje się że w ostatnim 124 bankrutów było więcej
aniżeli w pierwszym.—Pokazują tu szmaragd zdo-
byty w skarbcu Typposaiba, największy może na ca-
łym świecie, bo 506 granów ważący.

z Dublina 6 stycznia

Kommissarze szkoły miłosierdzia odkryli tu wa-
żne towarzystwo związane na oderwanie Irlandyi od
Anglii, i na zniszczenie herezyi. Wchodzą do tego
związku najznakomitsze osoby, a nawet niektórzy
protestanci. Wydział katolicki wszystkich ma w swo-
iej opiece. Broń wzięli z arsenału zamkowego. Temi
czasami ta stolica miała być atakowana; ponieważ za-
łoga jest nader słabą. Związkowi mieli zamiar użyć
wszelkiej siły dla dójścia do swojego celu.

W Nottingham nie ustały rozruchy, a przynaj-
mniej okolice pełne są zbójców. Czeladź fabrykan-
tów odlawna niepłatna poróynowawszy warstaty za-
częła rabować po gościńcach.—W Bristol uformowa-
ło się towarzystwo złodzieiów dla wzajemnego wspar-
cia. Ratując się obywatele podobnie sprzymierzili się
na swoją obronę. Toż samo dzieje się w Londynie.
Pisma więc opozycyjne mocno powstają przeciwko po-
licyi; wyrażając że pewne ulice zamieszkane są przez
samyh łotrow, i na nich żaden uczciwy pokazać się
niemoże.

Dziennik *The-Star* napisał obszerny artykuł o
stosunkach Brytanii W. z Ameryką północną: w nim
wyraził że stany ziednoczone postępują w Ameryce
jak Napoleon w Europie, że *akt Non-intercourse* od-
powiada zupełnie *systematowi lądowemu*; że lubo róż-
ne na pozor Ameryka i Francya, lecz w gruncie ie-
dno rozumieją i wzajemnie wspierają się. Wyliczał
zatem szkody spływające z takiego stanu rzeczy na
Anglią przez zamknięcie przystępu iey okrętom, rę-
kodzielom, i całemu przemysłowi kupieckiemu do
Ameryki. Po takich uwagach radził ministrom ażeby
postępować zaczęli drogą odwetu, i wzajemnie zam-
knęli Brytanią W. amerykańkom i na nieprzyjaźń od-
powiedzieli nieprzyjaźnią: tę radę wspierał tem prze-
konaniem, że Anglii nic niestraci tracąc handel ze
stanami ziednoczonymi; że obeydzie się łatwo bez ich
płodów surowych mając obfite plony na wyspach an-
tylskich, w Brezylji i Indiach. Na przykład przyto-
czył zbiory bawełny w Brezylji, która co rok wyda-
je 145000 bel czyli 27,560,000 funtów, a zatem dwór
brezyljski ten naystateczniejszy przyjaciel ang. sam
jeden może opatrzyć wszystkie fabryki ang.

A M E R Y K A

s. Caracas 50 stycznia

Od czasu iak amerykanie zaczęli dobić się u-
dzielności, razem też poznali się na swojej wartości.
S chlubą pisma nasze wyliczają bogactwa swojej zie-
mi. Oprócz płodów ziemi niewyczerpane są dostatki
górnictwa. Podług zaprowadzonego zwyczaju, każdy
Peruwianin nawet nayuboższy niemający sposobu do

życia musi mieć parę łyżek i kubek ze srebra. Często
widzieć można bosych z ostrogami srebr. Cóż mówić
o magnatach! Familia Valenciana pod Kordilierami
ma dochodu 25,000,000 franków oprócz 1,500,000 z
kopalni. Graf Regla właściciel kopalni Biskaina wła-
snym kosztem zbudował w Havanach z mahoni i ce-
dru dwa okręty liniowe 3piątrowe i one królowi o-
fiarował. Lecz iak łatwo nabywają pieniądze tak mar-
notrawnie rozpraszają. Jedna prowincya Meksyku wy-
daie co rok 3200 funtów złota, a 1,074,000 funtów
srebra, ogółem 23 miliony piastrow. W samej men-
nicy meksykańskiej od roku 1690 do 1803 wybito
1353 miliony piastrow.

Okazało się nakoniec w iakim celu ciągnęło wójs-
ko brezyljskie. Przyszedłszy nad brzegi Platy po-
łączyło się z Montevideanami. Listy z Buenos Ayres pod
dniem 8 października donoszą, że układy między Jun-
tą tego miasta, a vice-królem Elio w Montevideo oso-
bliwszym zerwały się sposobem. Gdy Junta nader
grzecznie przyjęła pełnomocników vice-króla na fre-
gacie ang. vice-król, chcąc nowy krok do pojednania
się uczynić, zaprosił deputowanych Junty do Monte-
video, gdzie przygotował dla nich świetną ucztę, a
nawet wielki faierwerk. Przystali na to z razu depu-
towani; ale postrzegłszy żołnierzy vice-króla uszyko-
wanych na brzegu, co uczynił iedynie dla wyrządze-
nia im czci wojskowej, ogarnęła ich nagle trwoga,
a myśląc, że vice-król Elio chce ich wziąć w niewo-
lę, odpłynęli z gniewem. Mocno obeszło vice-króla
to podeyrzenie, hańbiące iego charakter, iako wójs-
kowego i hiszpana, i do tego przyszło, że oświadczył
iako niechce już słyszeć o układach.

z Indyi wschodnich 15 czerwca

Rząd ang. z chlubą donosi o wykorzenieniu zwy-
czaiów barbarzyńskich na tym pięknym półwyspie.
Od wieków trwał zwyczaj, że wdowy przy pogrze-
bie mężów szły na stos i razem paliły się; dziś dro-
gą przekonania, przykładu i powagi, zniesiony został
ten zwyczaj nieludzki. Dotąd Xżęta i znaczniejsi
panowie niemogąc wydać swoich córek podług swo-
iej ambicyi, a niechcąc ażeby zestarzały się w pa-
nienstwie, mordowali. *Seton* wyraża, że tym sposo-
bem w kraju *Kuth* zabito 2000 dzieci, a w *Guzarat*
5000. Rząd ang. już podarkami, już namowami, już
innymi tym podobnymi środkami, wykorzenił ten zwy-
czaj okropny. Nadając niektórym obszerne dziedziny
porobił traktaty obowiązujące ich do zachowania dzie-
ci przy życiu.

P R U S S Y

z Berlina 1 lutego

D. 24 b. m. odbyło się w kościele katedralnym
uroczyste nabożeństwo na pamiątkę doroczną 100 lat
od narodzenia Fryderyka W. Król s całą familią i
dworem tudzież wszystkich orderów pruskich kawale-
rowie byli na tém nabożeństwie. Potem udał się król
do zamku. W iednym z przedpokoiów stawił przed
nim Jrał-Leytnant Diericke, iako prezes naywyższej
kommissyi orderowej, nowych kawalerów i ozdobo-
nych znakami honorowemi. Nastąpił potem wielki
obiad w galerii obrazów i przyległych pokoiach. Oko-
ło 500 kawalerów było nań zaproszonych. Tenże
dzień obchodził stan kupiecki wyprawieniem obiadu
dla inwalidów w liczbie 107. Między temi byli we-
terani, którzy pod Fryderykiem W. walczyli. Marso-
wa postać rycerzów zdawała się przypominać tego
niesmiertelnego bohatera.—Dnia 25 w rocznicę 60-
tnej służby swojej Felmarszałek Kalkreuth dał wielki
obiad dla króla i całego dworu. Obchodzono go także po
towarzystwach publicznych i prywatnych iak nay-
weseley.

Kiedy Ludwik 14 wydał dekret na wypędzenie Hugonotów, z ochotą największą rząd pruski przyjął przemysłnych wygnańców zostawiając ich przy swoich prawach i zwyczajach. Dotąd mieli swoją własną iurydykcyą pod tytułem sądu osadowego; dziś ona zniesiona wyrokiem królewskim. — Jak w Austrii tak i w naszym skarbie, znajdują się wielorakie trudności. Upadek monety zdawkowej zatrwożył mieszkańców i zatrzymał wszelki obrót pieniężny. Mennica wystarczyć niemoże na przebijanie. — Na zasilenia potrzeb skarbu przedają tu wiele dóbr duchownych i maltańskich. Wszakże mimo powszechnego niedostatku liczne i wielkie składki zebrano na wystawienie monumentu dla s. p. królowej Ludwika. — Nad brzegami Elby i Renu zakazano pokazywać się kuglarzom, s powodu rzuconego na nich podejrzenia, że pod pretekstem iakiegoś przemysłu bawią się lotrostwem. (z Ber.)

W Ł O C H Y

z Neapolu 3 stycznia

Sprowadzanie drzewa do budowy okrętów z prowincji Abruzzo przez Appenin do Neapolu i Castellamare, miało dawniej za niepodobne dla wielkich przeszkód i zawad, lecz nareszcie okazało się przeciwnie. Wszelkie w tym względzie przeszkody szczęśliwie uprzątniono. Najogromniejsze dęby przebywają sterczące góry, a w Neapolu i Castellamare tak już jest wiele drzewa, iż budowa okrętów pomnożoną być może. W Castellamare zakładają warsztat dostateczny na budowę 3ch liniowych okrętów. Okręt Capri 74rodziałowy, i fregatę Karolinę osadzono już 1000 nowo zaciągnionych marynarów.

H I S Z P A N I I A

z Sewilli 8 grudnia

Od 1 do 15 listopada, rozmaite oddziały fr. porozpraszały różne włóczące się kupy rokoszanów, między innemi oddział 7go pułku lekkiej jazdy, pod dowództwem kapitana Niezabitowskiego, pogromił i rozpuścił kupy dwóch hersztów, ubiwszy im 9 ludzi i 7 poymawszy, a zdobył 20 koni. Niektóre kupy broń złożyły, i posłuszeństwo królowi Józefowi zaprzysięgły. Dnia 20 listopada, 18letni młodzieniec Francisco de Paulo z kupy Bolsera, widząc nieufność i spory między hersztami rokoszanów, porzucił ich sprawę przybył z bronią, sprzętami i chorągwią, którą zabrał w Riego ochotnikiem, i wierność poprzysiągł.

Zbiór ważniejszych wypadków w 1811 w czerwcu.

Dnia 1 otworzono w Paryżu pożyczkę 12 milionów frank. dla księstwa warsz. których bezpieczeństwo na zapach solnych Wieliczki zapisano. Minister policyi ogłosił dnia 6 z rozkazu króla sask. w Xstwie warsz. prospekt tej pożyczki. Dnia tegoż patent Cesarza Franciszka o wprowadzeniu nowej księgi praw cywilnych w państwach austr. od stycznia 1812. D. 3 rozpoczął się w Solurze sejm szwajcarski. Dnia 4 monarchowie powrócili do St. Cloud z podróży przedsięwziętej do Cherbourg i brzegów. Dnia 7go trzęsienie ziemi na Przylądku dobrej nadziei. Dnia 8 małe trzęsienie ziemi w Jrkucku w Syberii. Dnia 8 obrządek chrztu króla rzym. w kościele metropolitalnym paryskim. Dnia tegoż umarł w Karlsruhe W. Xiążę badencki Karol Fryderyk w roku życia 63; panował lat 65. Wnuk jego objął po nim rządy krainy. Dnia tegoż część miasta Smirny w Azji mniejszej stała się pastwą płomieni. D. 12 ustawa króla saskiego znosząca w księstwie warszawskim bieg zagranicznego bilonu. Dnia 14 straszny pożar w Królewcu. Dnia tegoż zaszła odmiana w ministerium tureckim. D. 16 zagaśnienie przez Napoleona tegorocznego posiedze-

nia ciała prawodawczego. Dnia 17 pierwsza sessya soboru narodowego w Paryżu w kościele Metropolitalnym, złożona ze 104 prałatów. Napoleon mianował do niego kommissarzami, Pana Bigot Preameneau, ministra religijnego, i P. Marescalchi ministra związków zewn. król. włoskiego. Dnia 18 połączyły się nad Tagiem woyska Xiążąt Dalmacyi i Raguzy, poczem zaraz oswobodzenie twierdzy Badaioz nastąpiło. Dowodzący w niej Jrl Philippon okrył się wielką chwałą. Woyska ang. i sprzymierzone cofnąć się musiały za Gwadianę. Dnia 18 wielki pożar na przedmieściu Pera w Stambule. Dnia 19 ustawa Napoleona względem znoszenia się z nim soboru. Dnia tegoż mniemane stany hiszp. w Kadix uchwały iż Agliia ma być posredniczką między Hiszpanią a iey osadami. Dnia 20 patent Franciszka o biletach wymiany w sumie 212,159,750 reńs. Dnia 21 wielka flota kupiecka ang. wypłynęła z Portsmouth do Indyi, do przylądka dobrej nadziei i do Isle de France. Z dnia 21 na 22 wzięcie szturmem przez francuzów dolnego miasta Tarragony. Samo zaś miasto ze wszystkimi warowniami wzięte było szturmem dnia 28. Rzeź była straszna. Kilkanaście tysięcy najlepszego woyska hiszp. zniszczono, blisko 10,000 poszło w niewolę, 184 dostało się w moc zwycięzcy; dowodził tem pamiętnem oblężeniem Jen: Suchet. Dnia 22 ustawa Napoleona względem Xiążąt krwi powołanych do obcey korony. Dnia 24 urządzenie austr. porównyujące stan obrotu monarchii z potrzebami rolnictwa i przemysłu. D. 25 edykt rządu pruskiego poddający konfiskacie okręty nawet bez ładunku, do portów pruskich wchodzące, skoro się okaże, iż miały iakikolwiek związek z okrętami ang. na morzu bałtyckim. Dnia tegoż król westfalski wyjechał z Paryża na powrót do królestwa swego. Kilku dniami wprzód król hiszp. wyjechał także z Paryża do krainy swego. Przybywszy do Bajonny, puścił się z tamtąd dnia 27 w dalszą podróż do Madrytu. Dnia 25 Ustawa Imperatora, według której W. księstwo bergskie ma utrzymywać w roku 1812 w komplecie 4 pułki piechoty; jeden pułk jazdy i batalion artylleryi. Dnia 26 edykt rządu szwedzkiego o przedłużeniu na rok ieden stosunków handlowych między Szwecyą i Finlandyą. Dnia 28 Jrl Bertrand przybył do Laybach dla objęcia wielkorządtwa prowincji Illiryskich. Z d. 27 na 28 wielki był pożar w Archangelu. Dnia 29 minister spraw wewnętrznych czytał w zgromadzeniu prawodawczem obraz stanu państwa fr. Dnia 30 towarzystwo królewsko-gospodarczo-rolnicze Xstwa warsz. odprawiło w Warszawie pierwsze publiczne posiedzenie. D. tegoż była audyencya u Napoleona ciała prawodawczego i deputacy 3ch departamentów północnych Niemiec. W miesiącu tym uzbrojenia Porty trwały ciągle, ale też i układy z Rosyją nie ustawały. Woyska Rosyjskie przeszły na lewy brzeg Dunaju. W Szwecyi wszczęły się rozruchy z powodu zaciągu do woyska, ale ie zaraz przytłumiono. W Austrii zaczęto sprzedawać dobra duchowne na rzecz kassy umarzającej papiery. W Rosyi nowy popis ludności nakazano.

	w Wilnie dnia stycznia	Barometr cale linie	Termometr stopnie	Odmiany powietrza
31	z rana	28 0 7	— 12 ¹	pogodne
	po południu	28 0 5	— 7	
	w wieczor	27 11 8	— 9,5	
1	z rana	27 11 3	— 8,5	pochmurne
	po południu	27 11 3	— 5 ¹	
	w wieczor	27 10 7	— 5,5	
2	z rana	27 10 8	— 6	pochmurne
	po południu	27 10 8	— 4	
	w wieczor	27 9 4	— 6	

D O D A T E K Nro 10

D O K U R Y E R A L I T E W S K I E G O

W W I L N I E D N I A 3 L U T E G O 1 8 1 2 R O K U

Z S. Peterzburga 5 stycznia.

Za popisanie się w bitwach na przeszłej kampanii tureckiej w promocyi rang zostali; szef 7 strzeleckiego pólku Saboniewicz Jrl.-leytenantem; szef kinburńskiego dragonńskiego pułku Umaniec Jenerał-maiorem; leyb-gwardyi preobrażeńskiej graf Potemkin 1 pułkownikiem; w biał. huzar. Konopczanski maiorem; Andruski rotmistrzem; w Wołyńskim ułańskim p. adiutant Jnrła od piechoty Graffa Goleniszczewa KutuzowaDziczkaniec rotmistrzem z zachowaniem przypierwszey powinności; w czuguiewskim ułańskim pułku Lisniewicz porucznikiem; w leyb-gwardyi grenadierow Woieykov 2 pułkownikiem; w iakutskim p. p. Drożyński maiorem; w riazkim p. p. adiutant Jnrła od piechoty grafa Lanžerona kapitan Rayski maiorem; w 7 strzel. p. Wonlarski, Stanisławski sztabs-kapitanami; w 40 strzeleckim p. Bukiński podpułkownikiem; w woysku dońskim Jłowayski 11 pólkownikiem.

J. J. Mość obiawia naywyższe ukontentowanie dystyngwującym się w rozmaitych bitwach z Turkami, iako to: inflantskiego dr. p. szefowi i pólkownikowi Paradowskiemu, pólkownikowi Wasilczykowi i Rykowi; Kinburńskiego dr. p. podpułkownikowi Chruszczowi; ukraińskiego p. p. podpułkownikowi Poliwanowi; 37 strzel. pułku podpułkownikowi Bakszejew i Horbachew, oraz maiorem Widarskiemu i Kiewliczowi tudzież adiutantowi Jrl.-maiora Rezwego; 100rygady artylerji kapitanowi Malinowskiemu.

U k a z y

W Jmiennym naywyższym J. J. Mości ukazie z własnoręcznym podpisem danym rządzącemu senatowi roku 1811 listopada 10 wyrażono: „ Zakładając w naszym Imperium uniwersytety, chcieliśmy podać sposob poddanym wszelkiego stanu czerpania w nich znajomości wyższe o stopnia; otworzyliśmy pole do udoskonalenia wszystkich talentow; lecz niepomyśliliśmy uwolnić od ogólnej powinności wstępujących do uniwersytetu a będących pod taryffą; albowiem samo wejście do uniwersytetu niedaie oyczyźnie członka uformowanego podług zamiaru Naszego. Z tych względow rozwiązując niepewność zwierzchności rozkazujemy studentow wchodzących do uniwer. ze stanu pod taryffą będącego, chcących poświęcić się naukowemu powołaniu lub też cywilney czy wojennej służbie, nie pierwiey wymazywać z taryffy, aż skończą cały kurs nauk w uniwersytetach; o czym zwierzchność szkolna stosownie do ich życzenia za każdym razem ma przedstawować rządzącemu senatowi.

Z Mińska 26 stycznia

Temi dniami JW. Biskup i kawaler Dederko, prezes towarzystwa dobroczynności w Mińsku odebrał następny reskrypt od Imperatorowej Maryi, „ Mości biskupie Miński! widziałam z ukontentowaniem z pisma WPana, dobroczynne iego przedsięwzięcia w zaprowadzeniu miłosierdnego zakładu, i oddając zupełną sprawiedliwość znakomitej gorliwości WPana ku dobru powszechnemu, wzięłam za miłą powinność chwalebny WPana uczynek doprowadzić do wiadomości Imperatora nayukochańszego moiego syna; o czym WJPana uwiadamiając zostaję przy tem z szczególnym dla niego względem dobrze mu życzącą. Pisan w S. Peterzburgu 30 grudnia. „ Na oryginalne własną ręką podpisano. M A R Y I A

Kuryer Litewski

3 Redakcyia kuryera litt. donosi wszystkim swoim abonentom że pocztamt litt. przedsięwziął skuteczne środki ażeby każdemu kuryer litt. iak nayregularniey dochodził; azatym cierpiący iakąkolwiek mitręgę raczy przesyłać listowną skargę do pocztamtu lub do redakcyi, która JW. Poczt dyrektorowi przelożyć skargi nieomieszka. Prenumeratę można przesyłać każdego czasu roczną 14 i półroczną 7 rubli sr. a wszystkie numera od 1go będą odesłane. Oprócz akkuratności w wydawaniu kuryera litt. redakcyia uśiłowac będzie pomieszczać wiadomości iak nayswieższe.

O s t r z e ż e n i e

1 Gdy dekret sądu dzielczo exdywizorskiego między Ignacym i Adamem Bronicami, i onych kredytorami w roku 1811 mca iulii 1 dnia ogłoszony tak w kategorii sukcesyiny majątku Miedziat, iako też w kategorii majątności Krayska w swoich wyrokach dla Ignacego Bronica będąc aż nadto uciążliwym iest pod appellacyią i wpisaniem w sądzie gł. wileń. departamentu 2go aktoratami poparty; przeto żeby z JW. Adamem Bronicem i dalszemi possessorami Miedziat i Krayska, nikt o te majątki w umowy i prawa niewchodził w imieniu aktora b. sędziego ziem. wileń. i kawalera Ignacego Bronica takowe ostrzeżenie do publiczney wiadomości podaję. 1812 ianuaryt dnia Wincenty Towtko.

Wyjeżdżający za granicę

1 Wileński Policmeyster podaje do powszechney wiadomości iż mieszkający tu szlachcic Mateusz Drozdowski ma wyjeżdżać za granicę, ktoby więc miał do niego iaką pretensyą niech się iawi w iak naykrótszym czasie do policyi.

Obwieszczenia

1 Sąd taxatorsko-exdywizorski na rozdział między kredytorow ogólnej masy majątku tak zeszłego Antoniego prezydenta grodzkiego zawileyskiego oycy iako też Justyna b. assessora sądu głównego litewskiego 2go departamentu syna Dowgiatłow przez sąd główny litewski drugiego departamentu determinowany i w namowie iuż będący, że w dniach 17 i 18 następującego mca februaryi dekret sądu swoiego promulgować będzie, wszystkie strony w sprawę wchodzące przez ninieyszą w kuryerze litewskim awizacyią zawiadamia. Datt roku 1812 ianuar. 27 dnia.

Jan Zongollowicz ziem. wilkom. b. pisarz exdywi.

Józef Bitowtt prezydent grodz. exdywizor.

Józef Xże Giedroyć sędzia ziem. wileń. exdywizor

Justyn Reutt exdywizorski regent.

Obwieszczenia

1 Sąd taxatorsko-exdywizorski za dekretem ziemstwa borysowskiego w roku 1810 iulii 18 dnia zaszłym i ukazem mińskiego pttgo sądu 2go departamentu w roku 1811 apryla 16 dnia nastalym na rozdział masy majątku, W. Hieronima Zenowicza byłego sędziego ziemskiego pttu borysowskiego przeznaczony, w majątności Zamoszu w tymże ptcie borysowskim sytuowany, na satysfakcyą dla kredytorow iego oświadczoney agitujący się po wydanem na instancyią kredytorow prawem obwieszczeniu w terminie z niego wypadłym w dniu 15 zeszłego mca xbra 1811 roku ad fundum majątności Zamosza zieczawszy, po zwyczajnym sądownych swych wzdle prawa zareasumowaniu, dla niezabrani się wszy-

stkich kredytorow pretensorow, do funduszu na ogólną satysfakcyą oświadczonego isk swóy regulujących, wyrokiem swym na dniu 14 xbra tegoż 1811 roku, ogłoszonym, z powodu zaszłej śmierci administratora majątności Zamosza, pierwszoziażdowym wyrokiem w dniu 6 maja roku 1811 przeznaczonego, innego na iego mieyscu installował, zatwierdził, ziażd swoy, w którym do oczewistego wyrokowania niezawodnie przystąpi, na dzień 17 februaryi roku biejącego przeznaczył i ażeby na ten termin wszyscy ogólnie kredytorowie i pretensorowie wzmienionego w górze W. Hieronima Zenowicza, iakiekolwiek do funduszu, na satysfakcyą oświadczonego, powody mający, sub ammissione pretensyi swych do tegoż sądu, w majątności Zamoszu agitującego się ze wszelką do sprawy gotowością stawali; skutki poprzedniczego dekretu dopełnili pretensyi swe wedle Prawa udowodnili, zastrzegł, i o tém stosownie do wyroku swóiego dla publiczney wszystkich wiadomości, przez gazetę kuryera litt. zaawizować postanowiwszy, przez ninieyszą urzędową awizacyą dopełnia. Datt. 1812 ianuar. 19 dnia.

Karol Gierald Towiański pttowy borys. ziem sędzia exd. Józef Kowerski podsędek ziem pttu borys. exdywizor.

Dominik Pawlikowski podsędek ziem. borys. exdywizor.

1 Sąd taxatorsko-exdywizorski majątku Krzywobłockich po oddaniu całkowicie sprawy do namowy rozebrawszy onę oczewiście, w dniu 7 februaryi biejącego 1812 roku dekret swóy promulgować będzie; celem więc zawiadomienia wszystkich do dzieła taxy exdywizyi majątku Krzywobłockich interessowanych osob ażeby czy sami czyli przez swych plenipotentow dla przesłuchania pomienionego dekretu do domu Krzywobłockich w Wilnie pod Ostrą bramą sytuowanego na godzinę drugą po południu w dniu 7 februaryi currentis anni iawili się, ninieysza przy kuryerze litewskim zamieszcza się awizacya. Datt dnia 30 ianuar 1812 roku.

Dominik Szklennik sądow exdywizorskich regent.

3 Administracya dekretem sądu taxatorsko exdywizorskiego majątności Bolć naznaczona uwiadamia sukcesorow tak o zaszłej śmierci W. Placyda Trzaskowskiego chesznika brzeskiego, iakoteż o terminie ziażd exdywizorskiego na dzień 20 februar. roku idącego do oczewistego rozsądzienia dekretem naznaczonego, i oraz uwiadamia, że majątek ruchomy sumowny i w inskrypcyach pozostały u XX. Dominikanow wileńskich klasztoru S. Ducha iak ulega satysfakcyi ze skutkow dekretu kredytorom, tak ażeby ony nie był sukcesorom mimo wiadomość sądu exdywizorskiego wydawany i ażeby sukcesorowie iako też różni kredytorowie i pretensorowie z dowodami swey należności do sądu exdywizorskiego przychodzili.

Rafał Chludziński administrator.

1 Sąd taxatorsko-exdywizorski na usatysfakcyonowanie wierzycieli i pretensorow Krayczyca Mickiewicza w majątności Pojulu w powiecie upitskim położoney exystujący, gdy po użyczonych stronom rozprawującym się dylaciach i dwóch już odkładowych dekretach został zbliżonym ku oczewistemu czyli ostatecznemu rozebraniu wzajemnych między temiż stronami stosunkow, obok zaś uważając iż niektóre z połączoney stron, dla niewiadomych widokow w sądzie niejawiąc się; narażają masę przez bezczynne exystowanie sądu na uszczuplenie. Z takiej pobudki sąd taxatorsko-exdywizorski ogłasza wszystkim względnie massy majątku krayczyca Mickiewicza interessowanym, że w porządku ostatecznego rozebrania dzieła nieodmiennie w dniu 5 februar. idącego roku do namowy wezmie i na niestawiających amissią zapisze— Datt roku 1812 ianuaryi 18 dnia.

Tomasz Wiletyko ziemski wileński i exdywi. prezydent. Wincenty Alexandrowicz ziem. brasław. prezydent exd. Józef Kozakowski prezydent grodz. pttu. wilkom exdy.

Oświadczenie na exdywizyi

1 Oświadczenie imieniem JWgo Stanisława Hrabi Tyszkiewicza w następnym czyni się sposobie: po zeyściu oycy moiego Janusza hrabi Tyszkiewicza Jenerała b. w. p. w roku 1811 in aprili zdarzoney stan interesów ogólny spadłego na mnie majątku tyczących się przez żadne pisma tabelle i dalsze dowody nie był wy-

świecony i mnie iako nie zaymującym się pod życiem oycy żadnymi interessami w najmnieyszym szczegule niewiadomy, powziąwszy więc iak dziś nabieram przekonania, mylną o rzeczy wiadomość, a powodowany maxymami ugruntowanemi w mým sercu od pierwiastkowej młodości, że kredytor na zasadach wiary publiczney w ufności przyjaźni bądź charakteru komukolwiek udzielający kapitałów, powinien rzeczywistą z dobr dłuźnika odbierać satysfakcyą: w czuley więc chęci domierzenia oney kredytorom w tymże 1811 roku maja 5 dnia zaniósłem oświadczenie celem tylko porozumienia się z wierzycielami nie mniety ogólnych z niemi układow stan długu wykłarygować zdolnych. Teraz zaś gdy z przejrzenia interessow poinformowanym zostaję, że oświadczenie poprzednie mną uczynione, ani żadnego walu, ani skutku mieć niemoże, a między tym po różnych subselliach przewodzące się przez kredytorow konwikcyie cały fundusz rozszarpać zamierzły, iżby zatem ostatecznemu nieporozumieniu się uczynić koniec, niżej podpisany cały swóy majątek iako to: Strzednik w powiecie rosieńskim leżący, Kowarsk, Surdegi, Miżyszki, Wesołow w powiecie wilkomirskim, Upitę w powiecie upitskim, Błoszniki w gubernii mińskiej, w powiecie dzisieńskim, kamienicę w Wilnie, dworek z placami w mieście Grodnie, słowem wszystkie dziedzictwa moje niezaprzeczone drogą spadku po oycu osiągnięte, tak za długie s. p. oycy moiego, iako też moje własne, pod taxę i exdywizyą oddaję, konkurs powszechny podnoszę i narychleyszey konkluzyi żądać w sądzie głównym wileń: depar. 2go postanawiam. Datt w Wilnie roku 1812 mca ianuar. 30 dnia.

Stanisław Hrabia Tyszkiewicz.

L i c y t a c y a

1 Kommissyia za Naywyższym J. J. Mości ukazem dla przedaży dobr skarbowych w gubernii wileńskiej ustanowiona ogłasza, że na skutek zalecenia JW. ministra skarbu w terminach 10, 14, 20 dni mca februaryi ninieyszego roku ma się odbywać powtórnie publiczna licytacya niżej wymienionych skarbowych majątkow; 1mo Cyganiński, bez poddaństwa, w rosieńskim powiecie; 2do Rewle bez poddaństwa, w rosieńskim powiecie. 3tio Kowsze mające 11 rewizkich dusz męzkiey płci. 4to Dulkie, zawierające 38 rewizkich dusz w rosieńskim powiecie. 5to Szkilwiany, bez poddaństwa, 6to Pożonskie, bez poddaństwa, w upitskim powiecie. 7mo Godaycie, bez poddaństwa, w szawelskim powiecie. 8vo Woźniczany, bez poddaństwa, w trockim powiecie. Ambieni dla licytacji takowych majątkow raczą iawić się do tey kommissyi w naznaczonych terminach.

2 Ja Wincenty Zadarnowski sędzia grodzki powiatu brzeskiego uwiadamiam iż rzeczy zatradowane, a mianowicie: pierścień brylantowy, tabakiera czworograniasta złota z emalią, sanki malowane, teleskop, i zegarek stółowy kurantowy, oraz ogier gniady angielski; po oszacowaniu w przytomności moiey, policyi i magistratu brzeskiego, przez publiczną licytacją w mieście Brześciu litewskim w przeciągu dni trzech to jest 14 15 i 16 następującego mca februaryi terażniejszego 1812 sprzedawanemi będą. Osob tedyco z powyższych rzeczy za gotowe pieniądze życzących nabydź; do przybycia na termina i mieysce dla licytacji przeznaczone ninieyszym pismem wzywam. Datt d. 17 ianuar. 1812 r. Brześć litewski.

Sędzia Wincenty Zadarnowski.

Cena Targowa Wileńska

Kommissyia	Beczka	Od dnia 28 stycznia do dnia 4 lutego		rub: kop	
		Zyta syrowego	-	6	50
		Pszeniczy	-	15	-
		Jęczmienia	-	8	-
		Gryki	-	5	-
		Owsa	-	6	-
		Grochu	-	7	-
		Faska Masła	-	3	50
		Funt słoniny wędzoney	-	-	15
		Funt mięsa wołowego	-	-	3
		Assygnacya 100 rubli	-	24	50
		Dukat	-	2	90